

Bilaga : Karl XIV Johans kvinnor.

Jean Bernadottes första kända kärleksaffär var med handsksömmerskan Cathérine Joséphe Lamour (1771-1808) under tiden som han var förlagd i Grenoble. Paret skall den 4 augusti 1789 fått en dotter u.ä. som dog efter en månad.¹ (Eftersom Jean redan den 22 oktober 1788 lämnat staden förefaller det dock otroligt att han var barnets far.) Jean skall 1796 under sin tyska tjänstgöring i Koblenz även ha uppvaktat köpmannadöttrarna Pottgiesser.² Av detta blev dock intet. I stället gifte han sig 1798 med köpmannadottern Desirée Clary (1777-1860).

Jean & Desirée levde 1811-1823 på skilda håll. Jean hade under tiden ett förhållande med hovdamen Mariana Koskull (1785-1841) & möjligen ytterligare en eller två kvinnor.

* * *

Mariana Koskull (1785-1841)

Karl Johan & Desirée levde 1811-1823 på skilda håll. Han påstås under tiden ha haft ett förhållande – det enligt honom själv senaste i raden³ – med drottning Charlottas hovfröken Mariana Koskull (1785-1841). Det finns fem källor: Rune Stenssons Brahe-biografi⁴ – till större delen baserad på uppgifter från drottning Charlottas dagbok. Magnus Crusenstolpes romantiserade biografi.⁵ Karl Johans adjutant m m Johan Otto Nauckhoffs memoarer.⁶ Karl XIII:s generaladjutant Charles de Suremains memoarer:

Bland hofvets unga damer tycktes han utmärka fröken v. X., mera framstående för sin kvickhet än för sin skönhet. Hon var på samma gång ett slags favorit hos kungen, som hon roade med sin glädtighet och som öfverhöljde henne med skänker; ... Jag hade varit hennes beskyddare, då hon gjorde sitt inträde vid hofvet och därstädes ännu icke utöfvade någon verkan; från denna tid bevarade hon vanan att gifva mig sina förtroenden, hvarför hon icke heller dolde sin förbindelse med prinsen, och jag skulle kunnat få veta alla dess enskildheter, om jag varit nyfiken nog att vilja det.

...

Den hyllning prinsen [sommaren 1811] ägnade detta unga fruntimmer var sedan långt tillbaka icke mera någon hemlighet. Drottningen hade talat med mig härom, och jag svarade henne på samma sätt som jag svarade kungen [att jag inget visste]. Mer än en kvinna afundades denna eröfring, som fröken X ... vidmakthöll mera af beräkning och fåfänga än af kärlek. Hon var för öfrigt hvarken elak eller intrigant. Prinsen hade å sin sida lefvat med alldeles för mycket och fruktade för mycket att utsätta sig för löje för att vara kär och låta behärska sig; han fann i förhållandet en bekväm förströelse, ett behändigt sätt att lära känna hofvets hemligheter, hvarför, då allt kommer omkring, om han nödvändigt skulle ha en älskarinna, denna var lika god som någon annan. Så tänkte man i allmänhet, men jag vet icke om fröken X ... alltid rättfärdigat denna tanke.⁷

¹ Wrangel 1889.

² Höjer 1939: s. 60.

³ de Suremain 1902: s. 252.

⁴ Stensson 1986: ss. 34-38.

⁵ Crusenstolpe 1861: ss. 485-486; Drottning Hedvig Elisabeth Charlotta 1942: juni 1815; Elgklou 1978: s. 25.

⁶ Nauckhoff 1844: ss. 113-115.

⁷ de Suremain 1902: s. 204,213,221-222.

Av drottning Charlotta framgår att Jean uppskattade Koskulls sällskap och att han gav henne privilegier, t ex lånade han henne smycken att bära. I egenskap av halvofficiell mätress tog hon sig friheter. Förhållandet, sådant det nu var, tycks ha varat ända fram till 1821 då hon ersattes av frånskilda landshövdingenskan Anna Flach (1794-1860; f. Aminoff). Förhållandet med Flach fick vid Desirées ankomst 1823 ett brått slut. Hon fick bosätta sig i Åmål.

*

Crusenstolpes skildring av Jeans herdestunder med Koskull är mycket detaljerad. T ex skildrar han ett möte i schäslongen så här: ”Hennes andedrägt var kort; hans brännande. Doftet från hennes muns fylliga ros berusade. Han lutade sig ned öfver dennas retande kalk...”.⁸ Det finns även ett senare familjerykte om att Jean & Mariana fick ett barn Maria Elisabeth “Malm” (1817-1894; g. Cederström 1842, g. Kjellberg 1854).⁹ Föräldrskapet har dock inte gått att verifiera.

Jeans svenska bekantskapskrets var begränsad. Där ingick excellensen greve Magnus Fredrik Brahe (1756-1826) och dennes 2:a hustru Aurore Wilhelmina Koskull (1778-1852). Jeans gunstling Magnus Brahe d.y. (1790-1844; riksmarskalk 1831-1844) var Magnus Fredriks son i 1:a giftet. Mariana var Aurores kusin. Efter Karl XIII:s & drottning Charlottas död bodde hon kvar på slottet. 1823 ledsagade hon kronprins Oscar (I):s blivande brud till Sverige, utnämndes till Desirées kammarfröken, men pensionerade sig. Förmodligen var Desirée måttligt förtjust över att behöva frotera sig med Karl Johans gamla älskarinna & hovspion. ”Nu lefver hon i all tysthet, hvilande på sina lagrar.”¹⁰

*

Katarina Forsberg

Jean påstås även ha en son med hovdamen (alternativt tvätterskan) Katarina Forsberg. Sonen skulle vara född den 22 juli 1812 i Uppsala, vara döpt till Karl Johan Forsberg och blev skomakare i Nykarleby Finland där han dog 1894. Uppgift har inte gått att verifiera men skall ha stor spridning i Finland.¹¹

⁸ Crusenstolpe 1881: s. 42.

⁹ Hassler 1981; Ulfäter-Troell 1996: ss. 445-446.

¹⁰ Ahnfelt 1880: del 1, ss. 70-71.

¹¹ Aspegren 1979: s. 27.

Referenser

- Ahnfelt, Arvid. (red.) (1880.) Hur svenska hovets och aristokratiens lif : Skildringar hämtade i arkiven på Säfstaholm och Eriksberg m.fl. enskilda och offentliga samlingar. Del 1-7 (1880-1883). Stockholm: Oscar L Lamms förlag.
- Aspegren, Ebbe. (1979.) Riksspöket Helga de la Brache : 1800-talets stora bedrägeriaffär på kunglig nivå. Stockholm: Norstedt.
- Crusenstolpe, Magnus Jacob. (1861.) Historiska personligheter : Enligt autentiska och förtroliga källor framställda. Del 1. Carl XIII och Hedvig Elisabeth Charlotta. Stockholm: Maass.
- Crusenstolpe, Magnus Jacob. (1881.) Karl Johan och svenskarne : Romantisk skildring. Stockholm: Albert Bonniers förlag. [Första upplagan 1845-1846.] <runeberg.org> (2016-01-01).
- Elgklou, Lars. (1978.) Bernadotte : Historien – och historier – om en familj. Stockholm: Askild & Kärnekull.
- Hassler, Ove. (1981.) De klassiska kärleksbrev : Isidor Kjellberg skriver till Vackra Hulda. [Linköping]: [Sahlströms bokh. (distr.)].
- [Drottning] Hedvig Elisabeth Charlottas dagbok, band 9, 1812-1817. (1942.) Stockholm: Norstedt.
- Höjer, Torvald T:son. (1939.) Karl XIV Johan : Den franska tiden. Stockholm: Norstedts.
- Nauckhoff, Johan Otto. (1844.) Anteckningar I, 1798-1844. Manuskript, Kungliga biblioteket.
- Stensson, Rune. (1986.) Magnus Brahe och Carl XIV Johan : Konservatismen mot det ”liberala yrvädet”. Uppsala: Carmina.
- Suremain, Charles Jean Bapiste de. (1902.) Generallöjtnant de Suremainns minnen från hans anställning i svensk tjänst 1794-1815 : Sverige på franska republikens och kejsardömet tid. Stockholm: Geber.
- Ulfsäter-Troell, Agneta. (1996.) Drottningar är också människor : Sex kvinnoöden på Stockholms slott. Smygehamn: Ulfsäter.
- Wrangel, Fredrik Ulrik. (1889.) Från Jean Bernadottes ungdom. Biografisk skiss. Stockholm: P.A. Norstedt & Söners förlag. <runeberg.org> (2016-01-01).